

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра китайської філології

Курсова робота

з китайської філології на тему:

**ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДНОСТІ РЕАЛІЙ У КИТАЙСЬКИХ НАРОДНИХ
КАЗКАХ: ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ**

Студентки групи Кит07-22

факультету східної і слов'янської мов
денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Китайська мова і література та переклад,
Західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови та
літератури (переклад включно),

перша – китайська

Шеремет Анни Андріївни

Науковий керівник:

канд. філос. наук, доц. Беля В. В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО АСПЕКТУ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДНОСТІ РЕАЛІЙ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	5
1.1. Поняття реалії в перекладознавстві та проблема перекладності реалій	5
1.2 Поняття перекладацьких трансформацій в контексті проблеми еквівалентності та адекватності перекладу	7
1.3 Методи лінгвокультурології у дослідженні перекладності реалій.....	11
Висновки до Розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ РЕАЛІЙ У КИТАЙСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗКАХ.....	15
2.1 Лінгвокультурні особливості і типологізація реалій у китайських народних казках.....	15
2.2 Перекладацькі трансформації у перекладі реалій китайських народних казок	19
Висновки до Розділу 2	Ошибка! Закладка не определена.
ВИСНОВКИ.....	28
论交摘要	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	32

ВСТУП

Курсова робота присвячена вивченню основних проблем перекладності реалій китайської мови.

Китайська мова є офіційною мовою понад 1,3 мільярда людей, і як рідна мова вона є найбільш розмовною у світі. Через історію та своєрідне географічне середовище мова має унікальні етнічні особливості. Китайська є однією з прадавніх мов у світі та відноситься до мовної китайсько-тибетської сім'ї.

Одним із видів діяльності з китайською мовою є переклад, який виступає не лише обміном між мовами, а й процесом трансформації та комунікації культури.

Переклад – це міжмовна діяльність, що полягає в передачі змісту тексту однією мовою засобами іншої мови. Під час перекладу текст набуває певних трансформацій: морфологічних (заміна однієї категоріальної форми іншими або кількома), семантичних (заміна не лише форми вираження змісту, а й самого змісту), лексичних, синтаксичних, стилістичних, змішаних (лексико-семантичні та синтаксично-морфологічні).

Актуальність теми полягає в її спрямованості на дослідження лінгвокультурного аспекту проблеми перекладності реалій у китайських народних казках.

Метою роботи є дослідити лінгвокультурний аспект перекладу реалій у китайській мові.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- 1) охарактеризувати поняття реалії та поняття перекладацьких трансформацій в перекладознавстві;
- 2) визначити методи лінгвокультурології;
- 3) охарактеризувати типологізацію реалій у китайській народній творчості;
- 4) виявити трансформації при перекладі китайських народних казок.

Об'єктом дослідження є перекладність реалій у китайських народних казках.

Предметом дослідження є лінгвокультурний аспект перекладності реалій у китайських народних казках.

Матеріалом дослідження слугує збірка китайських народних казок в кількості 25 історій обсягом близько 57 сторінок.

Методи дослідження: концептуальний та інтертекстуальний аналіз, фреймове моделювання, історико-генетичний та зіставно-функціональний метод, асоціативний експеримент, контекстологічний метод.

Наукова новизна: у ході роботи було узагальнено термін реалія, розглянута класифікація слів-реалій з китайських народних казок; висвітлено методи перекладності китайських реалій та досліджено способи перекладу слів-реалій.

Практичне значення отриманих результатів роботи полягає в тому, що отримані результати можуть використати філологи-перекладачі під час перекладу художніх текстів китайською мовою, можуть використати студенти для підготовки до занять з перекладознавчої дисципліни на семінарські чи практичні заняття.

Структура та обсяг роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, анотації та списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи – 34 сторінки, використаних джерел – 20.

РОЗДІЛ 1

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО АСПЕКТУ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДНОСТІ РЕАЛІЙ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Всі країни були тісно пов'язані одна з одною через бурхливий розвиток інформаційних технологій та тенденцією глобалізації, в результаті чого з'являється намір спілкування та обміну відомостей між людьми в абсолютно різних галузях, таких як: освіта, економіка, наука та культура. Саме тому переклад здійснив вагомий внесок у розвиток цивілізації, виконуючи функцію з'єднання під час спілкування людей різних рас, національностей, країн та культур (Jianjun Wang, Sunihan, 2014, p. 119).

1.1. Поняття реалії в перекладознавстві та проблема перекладності реалій

У кожного народу є певні вислови та слова, які не можуть бути дослівно перекладені через відсутність повних еквівалентів в інших мовах. Ці поняття відображаються в реаліях (Волкова, 2021, с. 16).

О. Кундзіч у праці «Перекладацька мисль і перекладацький недомисел» вперше використав термін «реалія» в українському перекладознавстві, при цьому акцентуючи на неперекладності реалій (Абабілова Н., Усаченко І., 2017, с. 6).

На сьогоднішній день існує багато визначень цього терміна. За визначенням українського перекладознавця Р.П. Зорівчак: «реалії – це моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщає (в плані бінарного зіставлення) традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» (Зорівчак, 1989, с. 58). На думку дослідниці, реалія як термін належить до мало вивчених перекладацьких категорій. Р. Зорівчак вважає, що культурна інформація реалій «етноунікальна», на відміну від інших лексем, що містять відображення національної своєрідності (Гончаренко, Байсара, 2018, с. 68).

За визначенням українського мовознавця Т. Кияк: «Реалії – слова, що відбивають реалії життя інших народів» (Абабілова Н., Усаченко І., 2017, с. 6).

На початку 50-х рр. ХХ ст. лінгвісти та мовознавці почали говорити про реалії як своєрідні елементи, що відображають колорит певної нації (Крутоголова О., Рябова Ю., 2014, с. 164). Дослідженням перекладу слів-реалій займалися Р.П. Зорівчак, С. Влахов та С. Флорін, І.В. Корунець та інші визначні мовознавці й лінгвісти, тому це не є новою проблемою в сфері перекладознавства (Скалевська, 2011, с. 555).

Р.П. Зорівчак поділяє реалії в двох площинах:

1) історико-семантичному (власне реалії, історичні реалії);

2) структурному (реалії одночлени, реалії-полічлени номінативного характеру, реалії-фразеологізми) (Кисільова, с.72). Проте найкращою класифікацією реалій Р.П. Зорівчак вважає класифікацію С. Флоріна та С. Влахова. Вони виокремлюють три великі категорії, деякі з яких діляться на підрозділи:

1) Предметний поділ (географічні реалії, етнографічні реалії, суспільно-політичні реалії);

2) Місцевий поділ (реалії у площині однієї та двох мов);

3) Часовий поділ (зв'язок реалій за предметом та часом, зв'язок реалій за місцем та часом, впровадження чужих реалій, літературні шляхи проникнення реалій, питання освоєння чужої реалії) (Кисільова, с.72).

Люди ніколи не полишали спроб з'ясувати еквівалентність між мовами. Впродовж багатьох років вчені-лінгвісти дискутують стосовно перекладності і неперекладності. Відомий китайський учений Лю Міцін стверджує, що є «канал для передачі повідомлень», який робить переклад можливим (Jianjun Wang, Sunihan, 2014, р.120).

В тексті оригінального художнього твору реалії ніяким чином не пояснюються. Вони зрозумілі для носія мови, тому природньо існують. Проблема відтворення реалій є складною під час перекладу. Саме тому якими б не були реалії за класифікацією (етнічні, культурні, суспільно-історичні, побутові) вони вважаються такими, що не перекладаються (Гончаренко, Байсара, 2018, с. 68).

Можна умовно поділити причини неперекладності на кілька категорій: мовний рівень і культурний рівень. Щодо мовного рівня, якщо порівняти китайську та англійську мови, то можемо дійти висновку, що іноді практика перекладу виглядає неможливою. Це все відбувається через різницю між мовними сім'ями. Китайська мова належить до китайсько-тибетської мовної сім'ї, а англійська – до індоєвропейської. Китайська та англійська є двома різними мовами, тому відрізняються синтаксичним рівнем, фонетичним рівнем, лексичним рівнем і риторичним рівнем, що цілком вірогідно може призвести до втрати передачі повідомлення, в згодом і до неперекладності (Jianjun Wang, Sunihan, 2014, p.120). Щодо культурного рівня, то відмінність та різноманітність народів є важливим фактором, що спричиняє появу неперекладності. Практика перекладу є певним видом міжкультурної комунікації, сприяє підвищенню ефективності спілкування, виконуючи роль мовного моста між носіями мови та неносіями. Відомо, що міжкультурна комунікація та переклад взаємодіють і тісно пов'язані.

1.2. Поняття перекладацьких трансформацій в контексті проблеми еквівалентності та адекватності перекладу

У сучасному перекладознавстві проблема перекладацьких трансформацій є досить актуальною. Оскільки під час перекладу треба передати не тільки закодовану у реченнях суму смислів, але й інформацію щодо звичаїв нації, традицій, смаків та культури, то перекладачі часто використовують різні трансформації, тим самим змінюючи повністю чи частково структуру речень. Під час застосування трансформацій перекладач повинен мати високий літературний рівень та рівень мовної майстерності, щоб забезпечити адекватний та максимально наближений до оригіналу переклад.

За визначенням О.О. Селіванової, трансформація – основна більшість прийому перекладу, яка полягає в зміні формальних (граматичні чи лексичні трансформації)

або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі (Селіванова, 2001, с. 536).

За характером перетворення перекладацькі трансформації поділяються на граматичні, лексичні, лексико-граматичні. В свою чергу до граматичних відносять нульову трансформацію (дослівний переклад синтаксичних структур), граматичні заміни (заміна типу речення, частиномовна й морфологічна перекатегоризація), поділ речення, заміна речення. Лексичні трансформації поділяються на лексико-семантичні, які містять модуляцію – заміну сполуки чи слова логічно пов'язаною одиницею мови перекладу, конкретизацію – заміна конкретною назвою та генералізацію – заміна одиниці мови з більш вузьким значенням, одиницею мови з більш широким значенням. Лексико-граматичні заміни визначають конверсивну та антонімічну трансформацію, описово-перифрастичний переклад (Селіванова О., 2006, с. 454). В цілому перекладацькі трансформації є міжмовними перетвореннями, перебудовою тексту чи заміною його елементів для досягнення еквівалентності та адекватності в перекладі. Німецький письменник і публіцист Гюнтер Грасс зазначав, що «Переклад – це те, що перетворює все так, що нічого не змінюється...» Дослідник В. Балахтар трактує термін «переклад», як відтворення оригіналу засобами іншої мови зі збереженням форми та єдності змісту, що досягається цілісним відтворенням ідейного змісту оригіналу в характерній для нього стилістичній своєрідності на іншій мовній основі (Яблочнікова, 2019, с. 177). Французький поет, майстер перекладу та гуманіст Е. Доле навів кілька основних принципів, яких має дотримуватись кожен перекладач:

- 1) усвідомити наміри автора, текст якого перекладає та добре розуміти зміст тексту;
- 2) уникати дослівного перекладу;
- 3) досконало володіти мовами перекладу;
- 4) передавати загальні враження змісту оригіналу, а не тільки обирати та розташовувати правильно слова у реченні;
- 5) під час перекладу використовувати загальноживані форми у мовленні.

Англійський дослідник А. Тайлер у 1790 р. також запропонував кілька основних вимог, яких має дотримуватись перекладач під час перекладу:

- 1) манера та стиль перекладу мають бути однаковими як в оригінальному тексті, так і в перекладеному;
- 2) переклад має бути такий самий за легкістю читання як оригінал;
- 3) перекладений текст повинен повністю передавати зміст оригіналу (Яблочнікова, 2019, с. 177).

Багато науковців запропонували різні визначення понять «еквівалентність» та «адекватність». Деякі вважають їх ідентичними, а деякі- неідентичними, проте тісно пов'язаними. Адекватний переклад – це відтворення форми і єдності змісту оригінального тексту засобами іншої мови. Такий вид перекладу не порушуючи жодних норм, має враховувати прагматичну і змістову еквівалентність, а також бути точним та без неприпустимих перекручень. Вирізняють чотири основні параметри адекватності перекладу:

- параметр адекватності передачі експресивної інформації;
- параметр адекватності передачі семантичної інформації;
- параметр адекватності передачі емоційно-оціночної інформації;
- параметр адекватності передачі естетичної інформації (Яблочнікова, 2019, с. 177).

Існує кілька умов щодо висновку, що переклад є адекватним: певний переклад є зрозумілий для читача та у нього не виникає жодних питань до перекладача; правильно перекладені сполучення та терміни. Якщо виконана хоча б одна з двох вимог, то переклад можна вважати адекватним (Козак, 2012, с. 57).

Велика кількість лінгвістів вважали, що охарактеризувати поняття перекладацької еквівалентності є основною проблемою теорії перекладу, саме тому приділяли цьому велику увагу та значне місце у працях. Еквівалентний переклад – вид перекладу, що зберігає відносну семантичну, синтаксичну та прагматичну рівність між вихідним та кінцевим текстами (Яблочнікова, 2019, с. 178).

Ю. Найда вважає, що перекладач має прагнути більше еквівалентності під час перекладу, а не ідентичності. Тлумач не повинен мати на меті зберегти форму висловлювання, а має сприймати це як спосіб підкреслити відтворення повідомлення. Гарний переклад не має звучати як переклад (Nida, Taber, 2003, с. 13).

Ю. Найда стверджує, що між мовами не може бути повної відповідності через те, що двох ідентичних мов не існує, ні за правилами розташування слів в реченнях, ні за значеннями, що виражають ті слова. Тобто повністю тотожний переклад – неможливий. Він може бути дуже близьким до оригіналу, але не може набути ідентичних деталей. Саме тому під час перекладу варто підбирати найбільш природні та близькі еквіваленти. Теоретик виокремлює два види еквівалентності перекладу: динамічну та формальну. Динамічна еквівалентність – створення такого самого зв'язку, між читачем та текстом перекладу, який існував між оригінальним текстом і носієм мови. Цей тип перекладу більше зорієнтований на читача. Формальна еквівалентність – відтворення тексту максимально близько до оригіналу, точно передаючи зміст, форму та окремі складові елементи тексту.

Варто зазначити, що не кожен еквівалентний текст є адекватним, хоча еквівалентність виступає однією з передумов для якісного перекладу тексту. (Козак, 2012, с. 56-57).

Переклад є дуже індивідуальною та творчою справою і кожен перекладач має власні методи донесення змісту тексту до читача, завдяки своїй майстерності. Р. П. Зорівчак вважає судження, що реалії перекладаються є не зовсім точним. «Перекласти – це значить віднайти відповідник у цільовій мові, а як же цього досягти, якщо в етнокультурі, матеріальній чи духовній, в історії носіїв цільової мови немає співвідносного поняття, об'єкта чи явища?» (Кисільова, с. 73).

На думку лінгвістів в перекладознавстві існує кілька прийомів перекладу реалій: калькування, транскрипція (транслітерація), описовий переклад, трансформаційний переклад та наближений переклад (Абабілова Н., Усаченко І., 2017, с. 7).

Транскрипція чи транслітерація базується на збереженні найбільш точного звучання слова. Досить багато перекладачів використовують транслітераційний спосіб, однак цей метод не передає точного звучання слова. Перед використанням цього способу необхідно бути впевненим, що передача специфічності реалій необхідна. Проте є недоліки використання цього способу тому, що значення, яке хотів донести автор транскрибоване слово може не передати, тоді слово-реалія залишається незрозумілим для неносія мови.

Метод калькування поділяється на два типи: повне калькування та напівкалькування. Щодо повного калькування, то мається на увазі створення слова чи виразу за зразком будови в іноземній мові. Наприклад, *clean hands policy* – *політика «чистих рук»*; нім. *Wolkenkratzer Wolken* – *хмари*, *kratzen* – *дряпати*.

Щодо способу напівкалькування, то в таких словах одна частина калькується, а інша транскодується, наприклад, фр. *anticorps* – *антитіло*.

Щодо описового перекладу, то тлумачення слова чи виразу може використовуватися тоді, коли застосування калькування буде незрозумілим.

Щодо наближеного перекладу, то такий спосіб не повністю передає зміст тексту, хоч є найпоширенішим методом перекладу реалій. Під час такого перекладу здебільшого втрачається оригінальність тексту та першоджерело (Волкова, 2021, с. 17).

Ще одним методом вираження реалій є трансформаційний переклад. Під час нього перекладач вдається до лексико-граматичних перекладацьких трансформацій, тобто повинен лексично замінити текст з повною заміною значення вихідного слова та перебудувати синтаксичну структуру речення (Абабілова Н., Усаченко І., 2017, с. 7).

1.3 Методи лінгвокультурології у дослідженні перекладності реалій

Методологічні основи лінгвокультурології формують принципи та парадигми лінгвістичних досліджень, що перебувають у межах певної галузі знань у площині наукових пошуків (Бондаренко, 2021, с. 31).

Лінгвокультурологія – галузь мовознавства, що вивчає взаємодію культури та мови і взаємозв'язок у функціонуванні та за допомогою системних методів з орієнтацією на норми культури, суспільні цінності та сучасні пріоритети, узагальнює процес як цілісну структуру одиниць у єдності культурного та мовного змісту (Кравець, 2016).

Лінгвокультурологія пов'язана з когнітивно-дискурсивною, синергетичною та функціонально-прагматичною парадигмами (Бондаренко, 2021, с. 32).

Існує кілька принципів лінгвокультурологічних досліджень, що створюють положення та правила щодо аналізу тексту:

– принцип експлантарності, реалізуючи його, варто пояснити причину появи певного явища, а не лише виявити його лінгвокультурну специфіку;

– принцип культурного релятивізму зазначає, що культури різних народів є оцінюваними зсередини, а не за допомогою універсальних підходів і відносними;

– принцип інакшості спрямовує толерантність, уникнення засудження чи схвалення, аксіологічну нейтральність, у процесі аналізу явищ, що належать до різних субкультур чи лінгвокультур;

– принцип етноцентризму зіставляє називання предметів зі специфікою ментальності, ритуалів певного етносу, звичаїв, вірувань. О. Селіванова наводить приклад називання обрядового виробу з тіста, який символізував єднання молодят – любки;

– принцип експансіонізму надає можливість поглибити уявлення про певні культурні феномени, розширити дослідницьке поле та здійснити повноаспектні дослідження;

– принцип текстоцентризму полягає в тому, що на основі контексту певних творів відбувається інтерпретація культурно маркованих одиниць, у яких свою цінність найбільш переконливо розкривають лінгвокультуреми;

– принцип функціоналізму зосереджує уявлення про рольові виміри лінгвокультурних одиниць та їх значення;

– принцип семантичної відцентровості полягає в увазі до вживання однослівних і неоднослівних лінгвокультурем, пов'язаного з функціонуванням у культурному просторі, а не тільки до їх словникового значення;

– принцип системної самоорганізації полягає у вивченні динаміки лінгвокультурем на різних етапах розвитку значення (Бондаренко, 2021, с. 31-36).

Існує низка методів дослідження лінгвокультурних одиниць, які застосовують вчені, як правило, використовуючи комплексний підхід.

Метод концептуального аналізу базується на виявленні різнорівневих засобів вербалізації концепту, як структури репрезентації знань. Таким чином створюється

побудова концептосфер та моделювання когнітивних форм певних культур (Бондаренко, 2021, с. 37).

Деякі вчені вважають, що фрейм, тобто фрагмент дійсності, створений за допомогою каркасу концепту. Застосування компаративного фрейму, у якому присутні реципієнтна та донорська зони, є продуктивним для *методу фреймового моделювання* словесних образів. Побудувати когнітивні кар'єу допомагають зв'язки між реаліями в складі метафор (Бондаренко, 2021, с. 38).

Науковці, що використовують *контекстологічний метод* враховують, що лінгвокультуреми продукують певні сенси залежно від словесного оточення та висвічують різні семантичні грані.

Метод інтертекстуального аналізу допомагає виявити зв'язки різнорівневих мовно-культурних елементів, що переходять від одного тексту до іншого, при цьому зазначаючи формальних змін у новому контексті (Бондаренко, 2021, с. 39).

Контекстуально-інтерпретаційний аналіз допомагає актуалізувати фонові соціокультурні знання, сполучити екстралінгвальні та мовні явища, задля пояснення певного феномена.

Зіставно-функціональний метод використовують під час виявлення певних розбіжностей між функціонуванням мовних одиниць у різних культурних товариствах.

Дослідники використовують *метод асоціативного експерименту* коли лінгвокультурні явища утворюють численні асоціації. Задля цього обирають слово, що викликає вербальні реакції, які вже після дослідження підраховують, класифікують та використовують для обробки та створення словників.

Історико-генетичний метод надає змогу спостерегти лінгвокультурні одиниці, що зазнають певних трансформацій через вплив зовнішніх чинників (Бондаренко, 2021, с. 41-42).

Висновки до Розділу 1

У розділі 1 ми з'ясували, що переклад – це міжкультурна комунікація двох мов, це діяльність, яка перетинає мову та культуру. Через географічне середовище та історію країн, культура має певні етнічні особливості.

Оскільки всі елементи культури відображаються на мові, то виникають відмінності, які можуть обмежити можливості перекладності деяких слів, виразів чи речень під час перекладу. Через те що, в перекладознавстві існують поняття, що не мають повних еквівалентів в інших мовах, перекладач зазнав певних обмежень і труднощів під час роботи. Одними з таких понять є реалії.

Слова-реалії – це специфічні визначення чи слова, що називають певне поняття, ситуацію, предмет, особливі сторони життя та побуту, яких немає в мові людей іншої країни.

Задля найбільш еквівалентного та адекватного перекладу слів-реалій тлумачі використовують певні прийоми перекладу реалій, такі як: калькування, транскрипція (транслітерація), описовий переклад, трансформаційний переклад та наближений переклад.

Методи лінгвокультурології (концептуальний та інтертекстуальний аналіз, фреймове моделювання, історико-генетичний та зіставно-функціональний метод, асоціативний експеримент, контекстологічний метод) взаємопов'язані зі зміною у часі мовно-культурних одиниць, зіставленням з іншими схожими за типом елементами та вивченням парадигматики та синтагматики.

РОЗДІЛ 2

ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ РЕАЛІЙ У КИТАЙСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗКАХ

2.1 Лінгвокультурні особливості і типологізація реалій у китайських народних казках

Мова зберігає, відображає, нагромаджує та передає наступним поколінням специфіку переживань і почуттів, що урізноманітнюють словесно-художню творчість етносу, а не лише знання про історичну пам'ять та культурну спадщину (Бондаренко А., 2021, с. 7).

Виявити лінгвокультурні особливості певного народу, а також проаналізувати його мовомислення та етносвідомість можна за допомогою дослідження мови в аспекті лінгвокультурології (Мацько, 2010, с. 113).

Оскільки культура надзвичайно переплітається з мовою, то у китайських народних казках ми також можемо помітити, що сюжети багатьох історій так чи інакше передають певні історичні події, звичаї та погляди на життя китайців, що істотно відрізняються від звичайних для нас. Саме тому через ці культурні особливості та суттєві відмінності між мовами утворюються реалії.

На сьогоднішній день співвідношення поняття «типологізація» із суміжним поняттям, таким як «класифікація», а також питання сутності типологізації та її критеріїв є малодослідженими. Класифікацію у філософії тлумачать як систему розподілу понять, предметів та явищ на групи та класи за сукупними властивостями та ознаками. Типологізацію трактують як метод наукового пізнання, за основу якого поставлено групування об'єктів та їх поділ, за допомогою узагальнено ідеалізованого типу чи моделі. В деяких випадках ці поняття можуть ототожнюватись (Настасяк І., 2015, с. 37-40).

Ми вважаємо за доцільним розділяти реалії за допомогою класифікації, адже це поняття дозволяє нам розглянути термін більш широко з різних боків.

С. Влахов та С. Флорін за предметним поділом класифікують реалії на різні категорії та підкатегорії (Мукатаєва, 2022, с. 176) (класифікацію доповнено прикладами відповідно до фактичного матеріалу дослідження).

А) Географічні реалії:

– назви метеорології та об'єктів фізичної географії: 谷雨 gǔyǔ «Хлібні дощі, період дощу з 19 по 21 квітня»;

– назви географічних об'єктів пов'язаних із діяльністю людини:

– назви ендеміків: 芡实 qián shí «плід Горгони – висушене зріле насіння (різновид традиційної китайської медицини) рослина росте в ставках»;

Б) Етнографічні реалії:

1) побут:

– їжа та напої: 枣子 zǎozǐ «ююба, китайський фінік – рослина, поживні плоди якої швидко дозрівають та стійкі під час посушливої погоди»; 翠竹 cuì zhú «зелений бамбук – рослина, що росте здебільшого в південних провінціях Китаю та використовується як сировина для виготовлення матеріалів, як харчовий продукт у кулінарії чи засіб у народній медицині»; 烧饼 shāobǐng «різновд запеченого хліба без дріжджів шарами у північнокитайській кухні»;

– одяг (взуття, головні убори, прикраси): 旗袍 qíráo «традиційний жіночий китайський одяг», 长衫 chángshān «чоловіче чи жіноче вбрання, схоже на довге плаття»

– житло, посуд, меблі: 耳房 ěrfáng «невелика прибудова до головної споруди, зазвичай прибудовувались по одній кімнаті з кожної сторони, тому нагадували вуха людини»

– транспорт: 筒车 tǒng chē «великий бамбуковий водяний візок, який працює тільки за допомогою поштовхів води»;

2) праця:

– професії;

– знаряддя праці: 棒槌精 bàngchuí jīng «засіб, за допомогою якого відбувалося прання речей»;

– організація праці;

3) мистецтво та культура:

– музика;

– танці: 舞龙 wǔ lóng «Танець дракона – традиційна вистава-танець, що часто використовується на різних святах»;

– музичні інструменти: 月琴 yuèqín «китайський традиційний струнний інструмент»;

– ритуали та звичаї: 划龙舟 huá lóng zhōu «гребля на човні дракона – звичай під час вшанування пам'яті поета-патріота»;

– міфологія та релігія: 活佛 huófó «Живий Будда – назва для старшого ченця, що досяг гарного статусу»;

– свята: 元宵灯会 yuán xiāo dēng huì «Фестиваль ліхтарів – одне з найважливіших свят у Китаї, яке проходить в 15-й день першого китайського місячного календаря»;

4) етнічні об'єкти:

– етноніми:

– клички: 洋毛子 yángmáozi «зневажливе ім'я, яке використовували звичайні люди в давнину для імперіалістичних загарбників»;

– назви осіб за місцем проживання: 东家 dōngjiā та 西家 xījiā «найменування сімей, що живуть на сході да заході»;

5) міри та гроші: 尺 chǐ «традиційна міра довжини, що дорівнює приблизно 1/3 метра»; 方五斜七 fāng wǔ xié qī «формула Піфагора, яка означає, що довжина сторони квадрата дорівнює п'ять, а діагональ трохи більша за сім»; 网三径一 wǎng sān jìng yī «відношення, яке означає, що довжина кола трохи більша за сталий діаметр»

B) Суспільно-політичні реалії:

1) адміністративно-територіальний устрій:

- адміністративно-територіальні одиниці: 直辖市 zhíxíáshì « місце, яке є частиною підпорядкування інших міст»;
- населені пункти: 乡 xiāng «місцевість трохи менша за населенням, ніж місто»;
- деталі населених пунктів: 密州 mìzhōu « нині округ Чжучен у провінції Шаньдун»;

2) органи та носії влади;

3) суспільно-політичне життя:

- політична діяльність і діячі: 国民党 guómíndǎng «Гоміндан – перша політична партія, що править у Китаї»;
- громадські рухи;
- соціальні явища та рухи;
- звання, титули та звернення: 班头 bāntóu « звернення до лідера чи командира певного уряду у давнину »; 大人 dàren « форма звернення до правителя чи начальства, щоб розрізнити осіб за віком та статусом »;
- установи та заклади;
- касты: 员外 yuánwài « заможні особи, що відносяться до землевласників і шляхти »

б) військові реалії:

- зброя: 戈 gē «вид зброї у Китаї, схожий на спис чи загострений ніж, що виготовлявся переважно з нефриту чи заліза та підкріплювався до дерев'яної ручки з іншого боку»;
- обмундирування;
- підрозділи;
- військові службовці та командири.

За місцевим поділом реалії залишаються класифікованими як і за предметним поділом, проте знаходяться в одній площині та поділяються на: мікрореалії (знаходяться у певній місцевості), локальні та національні.

За часовим поділом реалії поділяють на історичні, наприклад, 衙门 yámen–резиденція чиновника, та сучасні.

2.2 Перекладацькі трансформації у перекладі реалій китайських народних казок

Оскільки література стала відображенням історичного, духовного, фізичного та соціального життя певної нації та певного народу, то основним завданням гідного перекладача є передати якомога дійсне національне забарвлення, яке зосереджено в змісті, образах, подіях певного тексту певної мови. Характерна лексика, що вживається у літературних творах різних жанрів стає своєрідним джерелом інформації про традиції, культуру, звичаї та історію етносу. Цією лексикою виступають слова-реалії, що характеризуються як народні вислови, фрази чи висловлювання та тісно пов'язані з нацією, в якій вони утворились.

На сьогоднішній день перекладачі дедалі частіше зіштовхуються з реаліями під час тлумачення певного тексту, тому потребують використання перекладацьких трансформацій, які виступають основним засобом досягнення еквівалентності (адекватності) та запобігання не сприйняття тексту реципієнтом.

У даному розділі ми наведемо приклади лексичних перекладацьких трансформацій таких як: транскрипція, транслітерація та калькування, а також лексико-граматичної трансформації: описовий переклад.

Транскрипція та транслітерація найчастіше вживаються під час перекладу слів-реалій, коли варто зберегти найбільш точне звучання слова, наприклад, власної назви, задля збереження колориту. Проте є й недолік використання трансформації, оскільки може бути цілком не розкритий сенс реалії, що зумовить труднощі у реципієнта мови під час ознайомлення з текстом.

Розглянемо приклади транслітераційного перекладу реалій через лінгвокультурні особливості зі збірки 中国民间故事

1. «来到衙门以后，老渔翁一看，县官坐在大堂上，正恭恭敬敬地陪着昨天那个洋牧师说话呢！ Прибувши до Яменя, старий рибалка побачив, що у вестибюлі сидить повітовий суддя та шанобливо розмовляє з учорашнім іноземним пастором!» – у цьому тексті використано транслітерацію назви державної установи 衙门 yámen , що в дореволюційному Китаї була схожою на резиденцію чиновника, де перебували його помічники. Назву транслітеровано задля збереження колориту та особливості тогочасних установ.

2. «鲁班有个徒弟叫张半，学手艺数他最快，别人学三年才出师，他只学了两年就差不多离了。 У Лу Баня був учень на ім'я Чжан Бань, який найшвидше навчився ремеслу, іншим учням знадобилось три роки, щоб стати майстром, а йому знадобилось лише два, щоб навчитись ремеслу.» – у даному реченні використано дві реалії у вигляді двох імен: 鲁班 Lǚ Bān та 张半 Zhāng Bàn . 鲁班 – китайський інженер, винахідник та державний діяч. Власні назви транслітеровано задля акцентування уваги на відомому діячі Китаю та задля зручності використання справжнього імені.

3. «林三不由得暗暗称道这位徒弟的功夫，可他又觉得自己的“下马威”没有使尽，于是又捡起一只斧头，用力一捏，按斧柄的斧眼儿就扁了。 Лін Сан не міг не похвалити майстерність учня, проте він відчував, що його “сила” використана не на повну, тому він узяв сокиру, сильно її стиснув, і вушко сокири стало плоским, коли він натиснув на неї.» – у цьому реченні транслітеровано ім'я чоловіка 林三 Lín Sān задля правильної вимови в українській мові, а також для зручності. Також у тексті присутній інший підвид перекладацької трансформації: лексична заміна. 斧眼儿 fǔyǎnr – у китайській мові слово означає верхню частину китайської зброї схожу на сокиру, оскільки повного еквівалента в українській мові не існує, то другий ієрогліф 眼 yǎn, що в перекладі з китайської має значення очі, замінили при перекладі на «вуха», що буде більш зрозумілим в контексті для української мови.

4. «在汤朗大海边，很早以来，就听人讲十只金鸡会变成美丽的姑娘。 На узбережжі Танлан, давно чули, що десять золотих півників перетворюються на гарних

дівчат.» – у даному реченні вжито транслітерацію власної назви, тобто узбережжя «**汤朗**» tānglǎng для коректного вимовляння українською мовою.

5. «**多吉**忍受着饥饿和疲劳，一心寻找金色的太阳。До Цзі терпів голод та втому, шукаючи золоте сонце.» – у реченні зображена реалія у якості імені чоловіка **多吉** DuōJí. Дана реалія транслітерується у реченні за допомогою системи **拼音** pīnyīn для зручного читання та збереження правильності звучання імені.

6. «**外边三班衙役**看见这个古里古怪的人，还没弄清怎么回事，他已经上了二堂。Яменський офіцер третього класу ззовні побачив цього дивного чоловіка, і перш ніж він зрозумів, що відбувається, він вже був у другому залі.» – у даному реченні присутня часткова транслітерація реалії **衙役** yá yì, а саме першого ієрогліфа **衙** yá, який надає слову правильного звучання, та додаванням лексичної одиниці «офіцер» під час перекладу на українську мову для кращого сприйняття основної думки тексту. Загалом реалія **三班衙役** sān bān yá yì має значення у китайській мові як слуга або чиновник, що працює на певній посаді в державній установі.

7. «在**绍兴**运河南岸的**钱清镇**附近，有一座**牛头山**。Біля міста Цяньцін на південному березі каналу Шаосін розташована гора Ніутоу.» – у реченні наведено три приклади транслітераційного переклададу реалій, що виступають власними назвами. **绍兴** Shāoxīng – назва міста на сході Китаю, поряд з яким розташовується невеликий канал, який власне отримав свою назву від міста; **钱清** qiánqīng – невеличке містечко на сході Китаю, яке згодом стає вулицею; **牛头山** Niútóu shān – велика гора на сході країни. В тексті використано транслітераційний переклад задля оригінальності вимови власної назви українською мовою.

8. «**小牛信**没办法，只好瑞着两个**馒头**，赶着牛，又到**南山**砬子去了。Сяо Нюсінь не мав іншого вибору, як щасливо нести два маньтоу, і знову гнати худобу до великого каменя на Наньшань.» – у даному реченні вжито кілька реалій, що транслітераційно перекладені. **小牛信** Xiǎo Niúxìn – Сяо Нюсінь є власною назвою, тобто ім'ям. Задля збереження правильного звучання та зручності використання відбулась транслітерація. **馒头** mántou – м'яке китайське тісто виготовлене на пару,

що схоже на білий хліб чи маленьку булочку. Цю страву перекладено за допомогою транслітерації для збереження колориту та унікальності їжі, що не притаманна українській культурі. 南山砬子 nánshān lázi– Наньшань, тобто назва гори на півдні. 砬子 lázi – нерівності рель'єфу, умовно кажучи велике каміння, що спричинає видимі відмінності на поверхні землі, реалія перекладається за допомогою опису.

9. «说话工夫，半斗高粱就在眼前了。Поки говорив, то переді мною вже було пів ковша гаолян.» – у тексті вжито реалію 高粱 gāoliang, що транслітерувалась задля збереження унікальності рослини, яка відноситься до злакових культур, росте переважно у Східній та Центральній Азії та не боїться холодної температури.

10. «顾恺之擅长人物画，又以面女人像和女神像最为拿手。古 Кайжді добре вміє малювати фігури, а найкраще – портрети жінок та богинь.» – у даному реченні вжита власна назва 顾恺之 Gù Kǎizhī – ім'я видатного художника, який також володіє живописом, каліграфією та поезією. Дану реалію перекладено за допомогою транслітерації, щоб історичну та культурну спадщину китайського народу.

Описовий переклад найчастіше використовується у тлумаченні тоді, коли реалії не можливо перекласти словом та недоречно використовувати транслітерацію чи кальку, оскільки не буде збережений основний зміст та суть слова-реалії. Саме за допомогою опису є можливість передати абсолютно безеквівалентні слова під час перекладу. Перекладач використовує цей метод у випадку, якщо при тлумаченні можна обійтись коротким описом, який буде лаконічним та максимально роз'яснить ту чи іншу реалію.

Розглянемо приклади описового перекладу через лінгвокультурні особливості реалій зі збірки 中国民间故事

11. «老渔翁这么一问，县官和洋毛子可“兔子吃年糕一闷口了”！ Коли старий рибалка поставив це запитання, суддя округу та іноземний загарбник були схожі на «кроликів, що ковтають новорічне печиво з рисового борошна!» – у даному реченні використано дві реалії, що перекладаються описом задля найкращого зображення, контрасту ситуації та збереження культурної та історичної особливості нації: 洋毛子

Yáng máozì слово, набувало значення зневажливого ім'я, яке використовувалось звичайними людьми для описання ненависті до імперіалістичних загарбників; 年糕 niángāo китайське печиво з клейкого рису чи рисового борошна, яке найбільше споживалось на Новий рік.

12. «大年里，刘二来找财主，他们议定了工钱。На Новий рік за місячним календарем, до заможного чоловіка прийшов Лю Ер і вони домовились про заробітню плату.» – у тексті використана реалія 大年 Dà nián перекладається як «Новий рік», але варто зазначити, що є відмінність у числах початку нового року у Китаї та в Україні, через різні календарі, тому під час перекладу важливо зазначити, що 大年 є саме китайським новим роком. Також у тексті є власна назва, яка транслітераційно перекладена задля зручного та коректного вимовлення: 刘二 Liú Èr – Лю Ер, прізвище та ім'я чоловіка.

13. «他吃了烧饼吃了梨，就上县衙门去偷县官的大印去了。Він з'їв запечений бездріжджовий хліб з кунжутом та грушу, і відразу пішов до окружного уряд, щоб викрасти печатку магістрату.» – у реченні присутня реалія 烧饼 shāobǐng – запечений бездріжджовий хліб з кунжутом, яка перекладена невеликим описом, через свою колоритність та унікальність походження з північнокитайської кухні. Через те, що подібної страви немає в українській кулінарії, доречно використати описовий переклад для кращого уявлення та збереження культури.

14. «那对小金鱼立刻从水里“霍”地一跳尺来高，清水也立刻“啡啡”往上窜，窜出鱼统，直往四外漾。Пара маленьких золотих рибок миттєво вискочила з води на тридцять три сантиметри заввишки, і чиста вода одразу підскочила вгору, відкривши тіло рибки, і розплескалася на всі боки.» – у даному реченні присутня реалія, що перекладається коротким описом, задля розуміння українського читача деталі виміру 尺 chǐ – традиційна одиниця довжини, що виникла ще в династії Інь та згодом поширилась в Східній Азії. 一尺 дорівнює приблизно 33,33 сантиметра.

15. «倒是赵剥皮在阳江里堵了几个坝，在坝边装了几架大筒车，将阳江的水车到田里来。 – З іншого боку Чжао Баопі перегородив кілька дамб на річці Янцзян і

встановив біля дамб кілька великих бамбукових водяних візків, щоб доставляли води з Янцзяна на поля.» – у тексті зазначено кілька реалій, які перекладено за допомогою різних трансформацій. 赵剥皮 Zhào Bāopí – прізвище, що походить ще з часів Воюючих царств, та ім'я, які транслітеровано за допомогою системи 拼音 pīnyīn. 简车 jiǎngchē – стародавня китайська колісна машина або велике водяне колесо, що виготовлено з бамбука, використовується на водоймах фермерами задля розповсюдження води в різні місця для зрошення сільськогосподарських угідь, починає свій рух за допомогою сили води. Дана реалія перекладається описово через культурну особливість, а також, щоб читач одразу мав уявлення предмета.

16. «我量的那叫方五斜七, 圆三径一, 这是我最近才瑞摸出的新道道, 等我把小半的傲气好好调治一下再教给他, 这样我才放心呐! Той, що виміряв, довжина квадрата дорівнює п'ять, діагональ трохи більша за сім, та довжина кола трохи перебільшує потрійний діаметр, це новий метод, який я нещодавно зрозумів, я впевнюсь після того, як позбудуся зарозумілості Сяо Баня, перш ніж навчу його!» – в даному тексті вказано реалії, що мають математичний зміст та перекладаються описово для збереження унікальності винаходу. 方五斜七 fāng wǔ xié qī – формула, що узагальнена з багаторічної практики та часто використовується для виміру розмірів конструкцій під час будівництва. Інтерпретовано до української мови вислів описано як «довжина квадрата дорівнює п'ять то діагональ трохи більша за сім». Схоже математичне співвідношення 圆三径一 yuán sān jìng yī – співвідношення в стародавній арифметиці, що походить з часів династії Хань. Вислів перекладено на українську мову як «кола трохи перебільшує потрійний діаметр». Також у реченні присутня власна назва, що перекладена за допомогою транслітерації 小半 Xiǎo Bàn – Сяо Бань, ім'я героя.

Під час тлумачення реалій багато перекладачів, окрім транслітерації, також використовують **калькування**, як вид перекладацької трансформації. Цей спосіб застосовується для створення нової одиниці у мові реципієнта. Цей процес відбувається при перекладі слів-реалій через певні культурні особливості, що притаманні вихідній мові та відмінності між мовами.

Розглянемо приклади калькованого перекладу реалій через певні лінгвокультурні особливості зі збірки 中国民间故事

17. «这下张半又不知天高地厚啦，最后他竟在自己的大门上挂了一块横匾，上面写了“天下无敌”四个大字。Тепер Джан Бань не знав як бути щедрим, тому він нарешті повісив горизонтальну табличку на своїх дверях із чотирма символами, написаними на ній “Не переможений у Піднебесній”.» – у цьому тексті вжито реалію у вигляді фрази 天下无敌 tiān xià wú dí , яку перекладено калькою для виділення культурної особливості, якої немає в українській мові. 天下 tiān xià у розумінні китайців мається на увазі вся площа під небом, але пізніше цей термін зазнав перетворення на синонім цивілізації Китаю. Саме тому через цю особливість здійснено переклад як Піднебесна.

18. «多吉等啊等啊，菩萨始终没有赐给他任何幸福。До Цзі чекав і чекав, але Бодгісаттва так і не подарував йому щастя.» – у реченні подано реалію 菩萨 Púsà , що перекладено калькою на українську мову через відмінну філософію між націями. У китайській Бодгісаттва має значення просвітленої людини, яка має намір врятувати всіх живих істот, перед цим досягнувши стану Будди.

19. «当他醒来时，看见一位头戴金冠的活佛站在面前，活佛抚摸着他的头顶问：“可怜的孩子，你要到哪里去？” Коли він прокинувся, він побачив, що перед ним стоїть живий Будда в золотій короні , живий Будда торкнувся його голови і запитав: “Бідна дитино, куди ти йдеш?”» – у реченні використовується реалія 活佛 hú fó – живий буддійський ченець , що притаманна китайській мові та перекладена за допомогою кальки на українську для збереження унікальності у релігійно-філософському вченні.

20. «此后每到五月初五，人们赛龙舟、吃粽子、喝雄黄酒，以此来纪念屈原这位伟大的爱国主义诗人。 Відтоді кожного п'ятого числа травня люди змагаються на драконячих човнах, їдять цзунци та п'ють жовте рисове вино, щоб вшанувати пам'ять Цюй Юаня, великого поета-патріота.» – у даному тексті вжито і перекладено кілька реалій різними способами. 龙舟 lóng zhōu перекладено як “драконячий човен”,

щоб зберегти культурну особливість та традиції святкування. Оскільки в українській мові немає відповідника човну, то реалія перекладена за допомогою калькування. 粽子 zongzi – цзунци, китайська традиційна страва, у вигляді начинки огорнутої клейким рисом та загорнутої у листя бамбуку, зазвичай страва готується на Свято драконячих човнів. Дана реалія перекладена транскрибуванням для того, щоб зберегти культурну особливість у вигляді національної страви. 雄黄酒 xióng huáng jiǔ – жовте рисове вино, традиційний китайський напій, що виготовляється з рису та отримує жовте забарвлення. Ця реалія перекладена описовим способом для збереження чіткого розуміння виду та особливості напою. 屈原 Qū Yuán – Цюй Юань, відомий китайський ліричний поет, що відзначився своїм патріотизмом. Дану реалію транслітеровано для зручності та правильності вимовлення.

Висновки до Розділу 2

У данному розділі ми з'ясували, що мова скрізь покоління та прірву часу несе в собі неабияку історичну та культурну спадщину нації, в якій виникла.

Китайські народні казки насичені історичними та культурними описами через що виникають звороти та слова, які неможливо еквівалентно та адекватно відтворити у мові перекладу без будь-яких змін. Саме ці одиниці називають словами-реаліями.

Різні лінгвісти мають різну думку щодо систематизації слів-реалій, саме тому ми обрали одну з найбільш ґрунтовних, на нашу думку, класифікацій. А саме, слова-реалії поділяються: за предметним поділом (географічні, етнографічні та суспільно-політичні), за місцевим та часовим поділом.

Під час перекладу реалій з китайських народних казок ми виокремили три види трансформацій:

1. транскрипція та транслітерація;
2. описовий переклад;
3. калькування.

За допомогою цих трансформацій реалії з китайських народних казок адекватно перекладено та адаптовано до української мови для прозорого розуміння читача.

ВИСНОВКИ

Процес перекладу реалій з однієї мови на іншу завжди був складним для перекладача, оскільки кожна мова має власні етнічні особливості та відмінності у культурі.

Мету даної роботи досягнуто, а саме – встановлено лінгвокультурний аспект при перекладі реалій китайської мови.

1. У першому та другому підрозділі першого розділу ми дослідили поняття реалії та з'ясували, що не існує одного єдиного визначення, адже філологи та лінгвісти трактують його по різному. Тому можемо зробити загальний висновок, що слова-реалії – безеквівалентні мовні одиниці, що є абсолютно чужими та незрозумілими для іншого народу, лексичне значення яких відображає етнокультурну інформацію та реалії культурного життя певної нації. А також дослідили поняття перекладацьких трансформацій. Оскільки під час перекладу слів-реалій треба не тільки перекласти мовну одиницю, а ще й передати культурні, історичні та етнографічні особливості певної нації, то перекладачі вдаються до різних видів трансформації для найбільш еквівалентного та адекватного перекладу. Тому трансформації – це особливі прийоми перекладу, які полягають в заміні семантичних та формальних компонентів тексту, при цьому передаючи основний зміст без смислових порушень. В свою чергу перекладацькі трансформації поділяються на граматичні, лексико-граматичні та лексичні.

2. У третьому підрозділі першого розділу ми дослідили поняття лінгвокультурологія – галузь мовознавства, що вивчає взаємозв'язок та взаємодію мови і культури, узагальнюючи процес як цілісну структуру одиниць у поєднанні культурного та мовного змісту. Також визначили основні методи лінгвокультурології такі як:

- метод концептуального та інтертекстуального аналізу;
- метод фреймового моделювання;
- контекстологічний метод;
- зіставно-функціональний метод;

- історико-генетичний метод;
- метод асоціативного експерименту.

Саме задля дослідження різних лінгвокультурних одиниць вчені використовують ці методи.

3. У першому підрозділі другого розділу ми дослідили типологізацію, а саме класифікацію реалій у китайській народній творчості. Нами було прийняте рішення схилити до терміну класифікація, а не типологізація через більш ґрунтовний та ширший поділ слів-реалій. Тому ми класифікували реалії:

- за предметним поділом, що у свою чергу поділяється на категорії (географічні, етнологічні та суспільно-політичні реалії) та їх підкатегорії;
- за місцевим поділом (національні реалії, локальні та мікрореалії);
- за часовим поділом (історичні та сучасні).

Через взаємозв'язок культури та мовлення слова-реалії у китайських казках відображають звичаї, традиції, погляди на життя та історичні події.

4. У другому підрозділі другого розділу ми виявили певні трансформації реалій при перекладі китайських народних казок, а саме: лексичних (транслітерація та транскрипція, калькування) та лексико-граматичних (описовий переклад). Можемо виокремити, що під час дослідження в тексті найбільше власні назви (імена, географічні об'єкти), певні види рослин та національні страви потребують транслітераційного виду перекладацьких трансформацій, оскільки важливо зберегти оригінальність звучання реалії та зберегти ідентичність культури. Переклад приладів (знарядь праці), міри довжини та певні реалії, що пов'язані з кулінарією краще перекладати за допомогою лексико-граматичної трансформації – описовий переклад, оскільки варто максимально точно передати зміст реалії, щоб у читача не виникало питань і приводів для тлумачення. Переклад релігійно-філософських термінів, звичаїв та напоїв перекладено за допомогою лексичної трансформації – калькування. Це відбувається через відмінності в культурі та релігії задля збереження автентичності тексту.

Переклад слів-реалій посідає одне з найперших місць серед складності процесу, тому що культурні явища китайського народу суттєво відрізняються від явищ

українського. Саме тому перекладач, що займається тлумаченням реалій має бути гарно обізнаним у культурних, історичних та релігійних аспектах, задля адекватного перекладу.

论交摘要

题目：中国民间故事现实的可译问题：语言和文化方面

研究的主题是中国民间故事中现实可译性的语言和文化方面。

本研究的目的是确定汉语现实翻译的语言和文化方面。

本课题的研究是以中国民间故事为基础进行的。

这篇论交析了现实的概念、翻译转换和语言文化研究。现实是对其他人来说完全陌生和无法理解的非对等语言单位，其词汇意义反映了民族文化信息和某一民族文化生活的现实。在翻译真实的单词时，不仅要翻译一个语言单位，还要传达某个民族的文化、历史和民族特征，因此译者采取各种类型的转换，以达到最对等、最充分的翻译。这篇论交析了语言文化研究的主要方法。这篇论交析了现实的分类以及现实汉译乌过程中的翻译转换类型，如音译和转录、描述性翻译和追踪等。这篇论交指出，语言和文化特征是现实翻译的重要细节。值得注意的是，由于中文和乌克兰语言在文化、历史和宗教方面的差异，现实的翻译对于译者来说是一个困难的过程。

关键词：现实、翻译转型、语言和文化研究、充分翻译和对等翻译。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Абабілова, Н., Усаченко, І. (2017). *Реалія як об'єкт досліджень вітчизняних та зарубіжних перекладознавців*
- Бондаренко, А. (2021). *Лінгвокультурологія: навчально-методичний посібник*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя.
- Волкова, С. Г. (2021). *Реалії та особливості їх перекладу в літературі*.
- Гончаренко, Е. П., Байсара, Л. І. (2018). Відтворення національно-культурного компоненту у процесі перекладу оповідань Джеймса Джойса (на матеріалі збірки “Дублінці”).
- Зорівчак, Р. П. (1989). *Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози)*. Львів: Вид-во при ЛДУ.
- Кисільова, Я. В. Проблема збереження колориту при перекладі національно-специфічних слів (на прикладі поняття реалія).
- Козак, Т. Б. (2012). Адекватність та еквівалентність перекладу.
- Кравець, Л. В. (2016). Лінгвокультурологія. Відновлено зі словника: <https://esu.com.ua/article-55509>
- Крутоголова, О., Рябова, Ю. (2014). Слова-реалії як розряд безеквівалентної лексики (на матеріалі творів О. Забужко та їхніх перекладів).
- Мацько, Л. І. (2018). Проблеми диференціації лексики з погляду лінгвокультурології та професійного спілкування. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.
- Мукатаєва, Я. В. (2022). Слова-реалії як вид безеквівалентної лексики та їх класифікація. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.
- Настасяк, І. (2015). Співвідношення поняття “Типологізація” з суміжними поняттями. Львів, Вісник Львівського університету.
- Селіванова, О. О. (2006). *Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія*. Полтава : Довкілля-К.
- Селіванова, О. О. (2001). *Лінгвістична енциклопедія*. Полтава: Довкілля-К.

Скалевська, Г. А. (2011). На заваді плідної міжкультурної комунікації: проблема перекладу алюзій та слів-реалій у творах поетів-експерименталістів (на матеріалі перекладів поезії Аллена Гінзберга “Плач”).

Яблочнікова, В. О. (2019). Перекладацька адекватність та еквівалентність.

Jianjun Wang, Sunihan (2014). An Analysis of Untranslatability between English and Chinese from Intercultural Perspective. Canada: Center of Science and Education.

Eugene A. Nida, Charles R. Taber (2003). The theory and practice of translation. Boston: Brill Leiden.

于辰文 (2021). 中国民间故事

潘棻编 (2000). 中国民间故事珍藏系列